

Õnnestunud operetilavastus

Asja RT „Estonias“ esietendunud J. Miljutini operett „Rahutu õnn“ (E. Pomeštšikovi, N. Rožkovi ja V. Tipoti libreto) on esimeseks kaasaegset nõukogude tegelikkust kajastavaks operetilavastuseks meie pealinnas. „Rahutu õnne“ süzeeliseks aluseks on lugu Suure Isamaasõja rindelt demobiliseerituna naasnud pianistist, kes käevigastuse tõttu on sunnitud loobuma armastatud elukutsest. Lööduna teda tabanud õnnestusest lahkub ta pealinnast, siirdudes oma sünnikohta. Kokkupuutumine rahvaga, nõukogude Siberi industrialiseerijatega, jubib teda aga taas loova kunsti juurde — tunnetades erksalt tegelikkust, valdab teda vastupandamatu tahe seda helides edasi anda. Andrei Balašovist saab helilooja. „Rahutu õnne“ ideeks on nõukogude kunsti rahvalikkuse nõue — tõeline kunstnik saab loomingulist jõudu kokkupuutest rahvaga, kaasa elades ja oma loomingus kajastades kogu rahvast haaranud sotsialistliku ülesehitustöö võimsat hoogu.

„Rahutul õnnel“ on suuri voorusi, mis täiesti õigustavad selle teose püsivust paljude nõukogude muusikalise komöödia teatrite repertuaaris. Käsitledes teravalt aktuaalset teemat, on autorid tegelaste valikul peaaegu täiesti suutnud eemalduda „operetikangelaste“ standardtüüpidest, leidnud usutavaid ja elulisi kujusid. Veenvalt toob operett esile üllaid, ainult nõukogude inimesele karakterseid iseloomujooni.

Peateema — kunsti rahvalikkuse — probleemi kõrval on „Rahutus õnnes“ suurt tähelepanu pööratud armastusteemale. Andreid ja lauljatar Nataša Malininat ühendav suur armastus kandub võidukalt läbi pikkadest lahusolu aastatest. Sellega rööbiti näeme endise tankisti, müüde autojuhi Jakov Burmaki omakasupüüdmatut, sügavat ja siirast armastust teemaja ettekandja Nastenka Gussenkova vastu.

Üldise tõetriiu ja realistliku elukujutuse kõrval esineb libreto mõningaid puudusi, mis ka käesolevas lavastuses jäid püsima. Sisuliselt jääb probleemiliseks asjaolu, kuidas Olenitši pinnaline, kuid väliselt hiilgav esinemine konservatooriumi lõpetajate kontserdil võis mõjutada nii tugevasti Andreid, olles ilmselt üheks tema lahkumise ajendiks. Küsitavaks jääb seegi, kuidas usaldati Olenitši-taolisele pianistile ülesanne esindada nõukogude

klassis: rahvas on eraldatud priviileeritud klassidega. Repin on oma maalil näidanud antagoonistlikke palverännakut ikoonidega. Repin on oma maalil näidanud antagoonistlikke palverännakut ikoonidega. Repin on oma maalil näidanud antagoonistlikke palverännakut ikoonidega. Repin on oma maalil näidanud antagoonistlikke palverännakut ikoonidega.

Repin on oma maalil näidanud antagoonistlikke palverännakut ikoonidega. Repin on oma maalil näidanud antagoonistlikke palverännakut ikoonidega. Repin on oma maalil näidanud antagoonistlikke palverännakut ikoonidega.

„Laul taigast“ ei kujune teose muusikalisdramaturgiliseks sõlmpunktiks, kuna ta ei kätke eneses teose põhiideed. Opereti helikeel satub mõnigi kord vastuollu libretoistide loodud kujudega; nõukogude inimeste muusikalisel karakteriseerimisel on helilooja leppinud n. ö. üldise ja paiguti isegi trafaretsusse kalduva väljenduslaadiga. Eriti torkab see puudus silma Andrei ja Nataša duetis, mis on ehitatud suhkurdatult lüürilisele valsimeloodiale, meenutades läänlike operettide mõjutusi.

„Rahutu õnne“ lavaletoomine RT „Estonias“ kujunes noore lavastaja Paul Mäe küllaltki õnnestunud debüüdiks. P. Mägi on õigesti aktsentueerinud teoses peituvat ideed ja suutnud anda tegevusele elevust ja hoogu.

Töötledes libreto on lavastaja varustanud opereti proloogi ja epiloogiga. Proloog näitab meile esimeste sõjapäevade Moskvat ja rindelemineva Andrei hüvastijätku Natašaga. Proloogi ei saa aga pidada küllalt õnnestunuks ega õigustatuks, kuna see on väheütlevalt selle muusikaline materjal (eriti vahemängu osa) satub vastuollu nõukogude inimeste kujutamisele. Sündmusse käik on küllalt selge ka ilma proloogita.

Soodsama mulje jätab apoteoosina mõeldud epiloog, mille lavastaja on üles ehitanud samateemalises filmis „Jutustus Siberimaast“ esinenud oratooriumi tekstile. Kahju, et valjuhääldajast kostvatest sõnadest läks halva kuuldavuse tõttu saalile palju kaduma.

Õnnestunult ja eluliselt usutavalt oli lahendatud 2. pilt. 1. pildis andis end seevastu mõnevõrra tunda kodanliku opereti mõju, nii et konservatooriumi üliõpilaspere jättis nõukogude noortest kehja mulje. Liigselt venitatuna tundusid ka „koomiliste vanade“ (Zavarin-Kondratjevna) tantsud ja kupleed.

Esiletõstmist väärivad suur ind ja püüdlikkus, mis iseloomustasid eranditult kogu esinevat kollektiivi. Ka iga kooriliige oli tüpiseeritud ja täitis oma kindlat ülesannet. Tagajärjena nägime laval kõigi osaliste poolt suure elulisuse ja südamesoojusega esitatud nõukogude inimesi.

Peategelase Andrei Balašovi kujus oskas Georg Ots veenvalt lahti mõtestada nii mehelikku Nõukogude armeest demobiliseeritud ohvitseri kui andekat muusikameest. Eriti hästi oli G. Otsa poolt tõlgitsetud Andrei isiklik draama ja need stseenid II vaatuses, kus Balašov rahvaga kokku puutudes ammendas temast uut jõudu helikunsti teenimiseks. Kahtlemata on Balašovi osa G. Otsa üks õnnestunumaid saavutusi.

Hingestatud ja läbituntud nõukogude kunstniku kuju nii lavalis-mänguliselt kui ka vokaalselt lõi Meeta Kodanipork lauljatar Nataša Malini-

nast. Pisut selgemalt sooviks ainult näha tema suhtumist Olenitšisse.

Andrei Balašovile kui rahvalähedasele kunstnikule on vastandatud pianist Boris Olenitš, kelle juures ilmnevad tugevad kodanlikud igandid. Olles pinnaline, omakasupüüdlük ja väiklane, kaldub ta ka kunstis tehniksismi ja välise efektitsemise harrastamisele. Hoolimata Olenitši kuju teatavaist sisemistest vastuoludest näeb vaataja tema kaudu ometi nende kunstitegelaste kurba saatust, kes eralduvad ühiskonnast ega mõista leninlikku põhitõde kunsti kuuluvusest rahvale.

Boris Olenitši osa, mis on operetis raskemaid, tuli täita noorel näitlejal Valter Lutsul. V. Luts saavutas üldiselt tõhusaid tulemusi, paljastades järk-järgult Olenitši üha enam rahvast võõrduvat olemust. Siiski peaks osatäitja rõhutama enam Olenitši sisemist tühisust ja egoismi kui puhtvälist kergatslikkust.

Hea oli Hugo Malmsten klaveriprofessor Vadim Igonini osas, andes usutava nõukogude pedagoogi-kasvataja kuju. Agedus, millega ta noomib lootuse ja elujulguse kaotanud Andreid, on haarav ja näitab selle vana pedagoogi tulist kaasaalamist tänapäevaga. Karakterne oli Endel Pärna konservatooriumi teener Nazar Filippovitš, kes oma ametikohast hoolimata omab küllaltki kindlat kunstilist meelt. Avarahingelist ja soojastidamelist autojuhti Burmaki kujutades suutis Juhan Jürge oma tüüpi väga läbimõeldult ja usutavalt edasi anda. Avara südamega inimesena püüab Burmak oma tõelise ja sügava tunde tõttu Nastenka vastu kõigiti kaasa aidata tema ja oma „võistleja“ Andrei õnnele. Ettekandja Nastenka Gussenkova esinev Eva Meil andis oma osa hingestatult ja soojalt. Teemaja juhataja Kornei Zavarini ja perenaise Kapitolina Kondratjevna osade täitjad Alfred Mering ja Liisu Särme suutsid oma raske ülesandega siiski küllaldase mõõdotundega toime tulla, luues elavad lavalised kujud.

Noore dirigendi Vallo Järvi debüüti võib lugeda õnnestunuks. V. Järvi näol on RT „Estonia“ kollektiiv rikastunud uue kunstilise jõuga, kes suudab kasutada orkestrit paindliku saateaparaadina ja tagada etendusele vajalikku värskust ja hooüllust. Üldisele õnnestumisele aitasid kaasa Boris Blihoffi tantsud ja Aleksander Peeki lavakujundus.

RT „Estonia“ toimis õigesti, edutades noori jõude ja usaldades neile vastutusrikkaid ülesandeid. „Rahutu õnn“ on vaidlematult parim viimase aja operetilavastus RT „Estonias“ ning osutub kogu kollektiivi tõsiselt loominguks saavutuseks.

L. Normet